

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"МІЖГІРСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ"
Закарпатської обласної ради**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Міжгірського
медичного фахового коледжу
Віктор МОГОРИТА
24 грудня 2024

ПРОГРАМА
Державної атестації здобувачів освіти
за освітньо-професійним ступенем *фаховий молодший бакалавр*
спеціальності 223 *Медсестринство*
освітньо-професійної програми *Сестринська справа*

Ухвалено

*на спільному засіданні випускових циклових комісій:
Терапевтичних дисциплін та сестринської справи;
Педіатрично-акушерських, хірургічних та
вузькоспеціалізованих дисциплін
Протокол № 1 від 23 грудня 2024*

Голова циклової комісії

Ірина ЗВІРИЧ

Голова циклової комісії

Діана ЛИЧАКОВСЬКА

Програма державної атестації здобувачів освітньо-професійного рівня фаховий молодший бакалавр за спеціальністю 223 Медсестринство освітньо-професійною програмою Сестринська справа / Укл.: Могорита В.М., Личаковська Д.І., Бочко Н.М., Звірич І.М., Артюх В.В. – Міжгір'я: ММФК, 2024. –54с.

Укладачі:

Могорита В.М., кандидат педагогічних наук, викладач-методист, директор Міжгірського медичного фахового коледжу

Личаковська Д.І., викладач вищої кваліфікаційної категорії, старший викладач, голова циклової комісії педіатрично-акушерських, хірургічних та вузькоспеціалізованих дисциплін Міжгірського медичного фахового коледжу

Бочко Н.М., викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист

Звірич І.М., викладач вищої кваліфікаційної категорії, голова циклової комісії терапевтичних дисциплін та сестринської справи

Артюх В.В., викладач вищої кваліфікаційної категорії

Рецензенти:

Яцина Ю.Ю., директор КНП «ЗОКЛ ім. А.Новака» ЗОР

Бальцій Р.М., в.о. генерального директора КНП «ЛПУ Міжгірська РЛ»

Мандзич Л.І., директорка департаменту охорони здоров'я Закарпатської ОВА

Програму державної атестації розроблено відповідно до вимог законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», Стандарту фахової передвищої освіти за спеціальністю 223 Медсестринство для освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.11.2021р. № 1202, освітньо-професійної програми, «Положення про організацію освітнього процесу в КЗ «Міжгірський медичний фаховий коледж» ЗОР, «Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії у ММФК», навчального плану.

АНОТАЦІЯ

Метою державної атестації є комплексна перевірка знань, навичок і вмінь випускників, які вони отримали за результатами вивчення циклу дисциплін, передбачених спеціальністю 223 Медсестринство освітньо-професійною програмою Сестринська справа і навчальними планами у відповідності з освітньо-професійним ступенем фаховий молодший бакалавр.

Державна атестація охоплює дисципліни професійної підготовки студентів відповідно до спеціальності 223 Медсестринство освітньо-професійної програми Сестринська справа за освітньо-професійним ступенем Фаховий молодший бакалавр.

Студент повинен продемонструвати фундаментальні і професійно-орієнтовані уміння та знання і здатність вирішувати типові професійні завдання, передбачені для відповідного ступеня.

Під час підготовки до випробування необхідно звернути увагу на те, що студент повинен мати *інтегральну здатність* вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю інших осіб у визначених ситуаціях.

Під час державної атестації здобувачі повинні продемонструвати набуті за час навчання **компетентності**:

Загальні:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

- усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем;

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

- здатність спілкуватися іноземною мовою;

- здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні:

- здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці;

- здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта;
- здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності;
- здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу;
- здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами;
- здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям;
- здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства;
- здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності;
- здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності;
- здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги;
- здатність до застосування сукупностей втручань та дій для забезпечення пацієнту гідного ставлення, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки;
- здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя);
- здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів;
- здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології;
- здатність до здійснення профілактичних втручань, спрямованих на зменшення інфекційних захворювань серед дорослого та дитячого населення, зокрема вакцинацію згідно з календарем профілактичних щеплень та екстрену імунoproфілактику, включаючи її популяризацію.

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ЗДАЧІ ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ

Передумовами успішної здачі державної атестації є опанування всіх навчальних дисциплін спеціальності 223 Медсестринство освітньо-професійної програми Сестринська справа за освітньо-професійним ступенем фаховий молодший бакалавр.

За результатами проведення державної атестації комісія визначає досягнення **очікуваних результатів навчання**:

- ✓ вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації;
- ✓ застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності;
- ✓ застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я;
- ✓ вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами;
- ✓ дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності;
- ✓ обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей;
- ✓ застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності;
- ✓ вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта;
- ✓ розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах;
- ✓ вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії;
- ✓ застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності;
- ✓ виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги;
- ✓ надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу;
- ✓ здійснювати заходи щодо збереження репродуктивного здоров'я населення з метою покращення демографічної ситуації;

- ✓ надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів;
- ✓ вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань;
- ✓ вживати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності;
- ✓ дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення;
- ✓ здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню;
- ✓ оцінювати стан пацієнта з метою встановлення сестринського діагнозу, планування сестринських втручань, їх реалізацію та корекцію.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестація випускників за освітньо-професійним ступенем фаховий молодший бакалавр здійснюється Державною екзаменаційною комісією (ДЕК) після завершення теоретичної та практичної частини навчання за відповідним освітнім ступенем на підставі оцінки рівня загально-професійних і спеціалізовано-професійних компетентностей випускників, передбачених відповідним рівнем національної рамки кваліфікацій, спеціальністю 223 Медсестринство освітньо-професійною програмою Сестринська справа.

Державна комісія створюється щорічно для кожної освітньо-професійної програми і діє протягом календарного року.

До державної атестації допускаються студенти, які успішно виконали усі вимоги навчального плану та програми навчання зі спеціальності відповідного освітньо-професійного ступеня та не мають академічної та фінансової заборгованості. Допуском до державної атестації є список студентів-випускників, затверджений директором коледжу.

Засідання ДЕК є відкритими і проводяться за участю більше, ніж половини її складу та обов'язкової присутності Голови ДЕК.

Оцінювання результатів складання державного іспиту здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в коледжі системою контролю знань: за національною (4-бальною) шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Рішення Державної екзаменаційної комісії про оцінювання рівня підготовки студентів, виявлених при складанні іспитів, а також про присвоєння студентам кваліфікації та видачу випускникам документів про фахову передвищу освіту приймається на засіданні комісії відкритим

голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь в її засіданні.

Студенту, який успішно склав державні іспити, рішенням державної комісії присвоюється відповідна кваліфікація і видається державний документ про освіту.

Студент, який не склав державний іспит або не з'явився на державний іспит без поважних причин, відраховується з навчального закладу як такий, що виконав навчальний план, але не пройшов державної атестації. Повторно скласти державну атестацію дозволяється на контрактній основі в наступні терміни роботи державної комісії протягом трьох років після закінчення курсу теоретичної та практичної підготовки.

Студентам, які не склали державний іспит з поважної, документально підтвердженої причини, директором може бути продовжений строк навчання до наступного терміну роботи державної комісії, але не більше, ніж на один рік.

Повторне складання (перескладання) комплексних державних іспитів з метою підвищення оцінки проводиться тільки згідно рішення апеляційної комісії. У випадку незгоди з оцінкою випускник має право подати апеляцію на ім'я директора коледжу. Апеляція подається в день проведення державного іспиту з обов'язковим повідомленням директора коледжу. У випадку надходження апеляції розпорядженням директора створюється комісія для розгляду апеляції. Апеляція розглядається протягом трьох

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ

Державна кваліфікаційна атестація для здобувачів освіти за освітньо-професійним ступенем фаховий молодший бакалавр галузі знань 22 Охорона здоров'я спеціальності 223 Медсестринство освітньо-професійної програми Сестринська справа проводиться з наступних дисциплін фахового спрямування:

«Медсестринство у внутрішній медицині»,
«Медсестринство в педіатрії»,
«Медсестринство в хірургії та онкології»,
«Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі» (розділ «Основи охорони праці в галузі»).

Загальна тривалість державного іспиту – не більше 6 год.

Іспит проводиться за білетами, схваленими на спільному засіданні циклових випускових комісій - терапевтичних дисциплін та сестринської справи, педіатрично-акушерських, хірургічних та вузькоспеціалізованих дисциплін, які складаються з комплекту питань за навчальним матеріалом та матеріалом, який виносився на самостійне опрацювання, і включають в себе практичні навички та вміння.

Іспитна білетка включає в себе 4 питання (по одному питанню з кожної дисципліни).

Кожне окреме питання оцінюється за чотирибальною шкалою ("відмінно", "добре", "задовільно", "незадовільно") відповідним викладачем з даної дисципліни.

Виконання всіх екзаменаційних завдань з комплексного державного іспиту є обов'язковим. Незадовільна оцінка з одного з екзаменаційних завдань є підставою для виставлення незадовільної оцінки за державний іспит в цілому.

При підведенні підсумків враховується думка та оцінювання професійних компетенцій здобувачів освіти кожним із членів комісії і виставляється загальна оцінка.

При цьому відмінна оцінка виставляється, якщо середній бал більший або дорівнює 4,5. Оцінка "добре" виставляється, якщо середній бал знаходиться в межах 3,5 – 4,4. Оцінка "задовільно" виставляється при середньому балі в межах 2,5 – 3,4.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Програма навчальної дисципліни

«МЕДСЕСТРИНСТВО У ВНУТРІШНІЙ МЕДИЦИНІ»

1. Методи обстеження пацієнта медичною сестрою у клініці внутрішніх хвороб

Перший етап медсестринського процесу: опитування пацієнта (паспортні дані, скарги, анамнез хвороби, анамнез життя), правила та послідовність проведення їх медичною сестрою. Виявлення проблем пацієнта (дійсних та супутніх, пріоритетних, потенційних).

Огляд пацієнта: оцінка його загального стану, свідомості, положення в ліжку, загальний огляд пацієнта та окремих систем і органів.

Суть та значення фізичних методів обстеження (антропометрія, визначення частоти дихальних рухів, підрахунок і характеристика пульсу, вимірювання артеріального тиску) для встановлення медсестринських діагнозів. Медсестринська діагностика на основі отриманих даних.

Оволодіння особливостями підготовки пацієнтів до різних лабораторних досліджень, правилами й технікою взяття біоматеріалу для досліджень. Оформлення направлень і доставка досліджуваного матеріалу до лабораторії.

Підготовка пацієнта до різних досліджень сечі: загального аналізу, за методами Зимницького, Нечипоренка.

Взяття харкотиння для загального та бактеріологічного досліджень.

Підготовка пацієнта для загального аналізу крові та взяття крові для

біохімічного, серологічного та бактеріологічного досліджень.

Підготовка пацієнта і взяття калу для копрологічного дослідження, на виявлення гельмінтів та приховану кров.

Взяття шлункового вмісту фракційним методом для дослідження. Внутрішньошлункова рН-метрія.

Взяття дуоденального вмісту фракційним методом.

Відвідування структурних підрозділів лікувально-профілактичних закладів, які здійснюють інструментальну діагностику.

Оволодіння методиками підготовки пацієнтів до основних інструментальних методів обстеження (рентгенологічних, комп'ютерної томографії тощо) і функціональної діагностики (електрокардіографії, спірографії, пневмотахометрії), значення цих методів у діагностиці захворювань внутрішніх органів.

Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, під час роботи з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методів обстеження. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур (застосування гірчичників, проведення інгаляцій, опромінення кварцовою лампою, виконання йодної сітки);
- вимірювання температури тіла, записування результатів у температурний листок;
- розведення та введення антибіотиків;
- виконання всіх видів ін'єкцій (внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних);

2. Хвороби органів дихання. Професійні захворювання та отруєння

Виконання медсестринського процесу при хронічних обструктивних захворюваннях легень: бронхіті, бронхіальній астмі, бронхоектатичній хворобі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його наявних проблем і встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Надання допомоги пацієнтам при задишці, кашлі та ядусі. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття харкотиння для лабораторних досліджень; підготовка пацієнта до проведення інструментальних обстежень (рентгенологічного, бронхоскопії, спірометрії). Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду: застосування індивідуальних інгаляторів, виконання дихальної гімнастики. Профілактика нападів ядухи. Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах

обстеженнях. Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Пульмонологія”».

Медсестринський процес при пневмоніях, плевритах. Оцінювання стану пацієнта на основі медсестринського обстеження. Додаткові методи обстеження пацієнтів з легеневою патологією (взяття харкотиння на загальний клінічний аналіз, цитологічне та бактеріологічне дослідження, на антибіотикограму), участь медсестри у проведенні плевральної пункції. Діагностична і лікувальна мета плевральної пункції.

Складання плану вирішення дійсних проблем пацієнта, здійснення медсестрою мотивованого догляду та опіки.

Невідкладна долікарська допомога при критичному зниженні температури тіла.

Специфіка роботи медсестри в пульмонологічному відділенні (стаціонарі). Дотримання особистої професійної безпеки медсестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом, інструментальних методах обстеження.

Дійсні проблеми пацієнтів при різних формах туберкульозу легень та раку легень, медсестринське оцінювання стану. Методи лабораторної та інструментальної діагностики, туберкулінодіагностика, участь медичної сестри у їх проведенні, значення ранньої діагностики туберкульозу.

Невідкладна долікарська допомога при кровохарканні та легеневій кровотечі. Специфічна і неспецифічна профілактика туберкульозу. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду: принципи співжиття при інфекційному захворюванні. Проведення профілактичних заходів для запобігання пневмоконіозу.

Специфіка роботи медичної сестри у фтизіатричному відділенні (стаціонарі) та відділенні профпатології. Дотримання правил особистої гігієни, охорони праці та безпеки медсестри у фтізіопульмонологічному відділенні. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах (кровохарканні, легеневій кровотечі, задишці, бронхоспазмі, ядусі тощо);
- асистування лікареві під час проведення плевральної пункції;
- взяття харкотиння для дослідження (загального, бактеріологічного та визначення чутливості флори до антибіотиків);
- виконання проби Манту;
- підрахунок частоти дихальних рухів (ЧДР);

3. Хвороби серцево-судинної системи

Виявлення дійсних проблем пацієнта при артеріальній гіпертензії та

атеросклерозі. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження пацієнта. Функції медсестри у вирішенні дійсних проблем пацієнта, у діагностичному та лікувальному процесах, мотивованому догляді та опіці. Невідкладна долікарська допомога при ускладнених та неускладнених гіпертонічних кризах. Профілактика артеріальної гіпертензії та атеросклерозу. Дотримання особистої гігієни та безпеки медичної сестри.

Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».

Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки та охорони праці в галузі під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження.

Виявлення дійсних проблем пацієнта при стенокардії. Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Больовий напад, невідкладна долікарська допомога. Медсестринський процес.

Виявлення дійсних проблем пацієнта при стенокардії та інфаркті міокарда. Критерії оцінювання стану пацієнта. Методи діагностики (лабораторні та інструментальні), участь медичної сестри в їх проведенні. Особливості роботи медичної сестри в блоках інтенсивної терапії. Невідкладна долікарська допомога при больовому нападі та при гострих ускладненнях інфаркту міокарда (кардіогенний шок, набряк легень, серцева астма та ін.). Правила використання наркотичних засобів. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика. Дотримання особистої гігієни та професійної безпеки медичної сестри.

Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».

Медсестринський процес при набутих вадах серця. Виявлення дійсних проблем пацієнта при порушенні геодинаміки з мітральними та аортальними вадами серця. Критерії оцінювання стану пацієнта у фазі компенсації та декомпенсації. Складання медичною сестрою плану вирішення дійсних проблем пацієнта та медсестринських втручань, їх реалізація. Здійснення догляду та опіки над пацієнтами з набутими вадами серця. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду.

Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки, протиепідемічного режиму та охорони праці медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом, інструментальних методах обстеження.

Критерії оцінювання стану пацієнта при гострій і хронічній серцево-судинній недостатності. Невідкладна долікарська допомога при непритомності, судинному та кардіогенному шоку, колапсі, серцевій астмі, набряку легень.

Виявлення медичною сестрою дійсних проблем пацієнта при хронічній серцевій недостатності з різними клінічними стадіями (I, IIА, IIВ, III). Участь медсестри у діагностиці. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація.

Специфіка роботи медичної сестри в кардіологічному відділенні (стаціонарі), відділенні (палаті) інтенсивної терапії. Дотримання правил техніки безпеки, професійної безпеки та охорони праці в галузі. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Виконання чинних наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Кардіологія”».

Практичні навички:

- взяття крові на біохімічне дослідження;
- вимірювання артеріального тиску, оцінювання результатів, записування їх у температурному листку;
- визначення пульсу та його характеристика, записування результатів у температурному листку;
- проведення оксигенотерапії;
- здійснення невідкладної допомоги при гострій судинній недостатності (непритомність, шоку, колапсі) та гострій серцевій недостатності (серцевій астмі, набряку легень);
- здійснення невідкладної допомоги при гіпертонічному кризі, стенокардії, гострому інфаркті міокарда, кардіогенному шоку;
- здійснення спостереження і догляду за пацієнтами з проявами хронічної недостатності кровообігу;
- виконання найпростіших фізіотерапевтичних процедур (постановка гірчичників, застосування грілки та міхура з льодом);

4. Захворювання органів травлення.

Виконання медсестринського процесу при гострому і хронічному гастриті. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, до проведення інструментальних обстежень. Виконання лікарських призначень. Профілактика гастриту.

Виконання медсестринського процесу при виразковій хворобі шлунка та дванадцятипалої кишки. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень, до проведення інструментальних обстежень. Виконання лікарських призначень. Профілактика виразкової хвороби.

Виконання заходів і засобів особистої професійної безпеки, протиепідемічного режиму та охорони праці медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним

матеріалом, інструментальних методах обстеження, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Виконання медсестринського процесу при хронічному гепатиті. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень; підготовки пацієнта до проведення інструментальних обстежень (УЗД, радіоізотопного сканування, лапароскопії, пункційної біопсії печінки). Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика захворювання.

Оцінювання стану пацієнта на основі суб'єктивного та об'єктивного обстежень, виявлення дійсних проблем пацієнта при цирозі печінки, портальній гіпертензії. Медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань: підготовка пацієнта та участь в лабораторних дослідженнях та інструментальних обстеженнях (радіоізотопному скануванні, УЗД печінки, біопсії, лапароскопії, езофагодуоденоскопії), спостереження та догляд за пацієнтом, виконання призначень лікаря. Невідкладна долікарська допомога при ускладненнях (стравохідно-шлунковій кровотечі, печінковій комі, набряковому синдромі, геморагічному синдромі). Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Виконання медсестринського процесу при захворюваннях жовчного міхура та жовчновивідних шляхів. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів, планування медсестринських втручань та їх реалізація, вирішення дійсних проблем та потреб пацієнта. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття дуоденального вмісту для лабораторного дослідження, до проведення інструментальних обстежень (УЗД, холецистографії). Виконання призначень лікаря. Невідкладна допомога при жовчній коліці. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика захворювання. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки.

Практичні навички:

- здійснення догляду за пацієнтами під час блювання;
- проведення промивання шлунка;
- взяття промивних вод шлунка на дослідження;
- проведення шлункового зондування;
- підготовка пацієнта до внутрішлункової рН-метрії;
- підготовка пацієнта до проведення тестів на виявлення *Helicobacter pylori* (інвазивних та неінвазивних);

- взяття сечі на амілазу;
- застосування газовідвідної трубки;
- постановка клізм (очисної, послаблювальної, сифонної, крапельної, медикаментозної);
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження (на рівень заліза в сироватці крові, коагулограму, рівень холестерину);
- підготовка пацієнта до рентгенологічного, ендоскопічного та ультразвукового обстежень (холецистографії, лапароскопії, пункційної біопсії, радіоізотопного сканування печінки, езофагодуоденоскопії);
- підготовка інструментарію та асистування лікарю під час проведення абдомінальної пункції;
- взяття калу на копрограму та приховану кров;
- проведення дуоденального зондування;
- надання невідкладної допомоги пацієнтам при больовому синдромі, жовчній коліці, стравохідній, шлунковій і кишковій кровотечах;

5. Хвороби нирок та сечовивідних шляхів

Виявлення дійсних проблем пацієнтів при гломерулонефриті. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Планування медсестринських втручань та їх реалізація: підготовка пацієнта та взяття сечі для загального клінічного дослідження, проби за методами Зимницького, Нечипоренка; підготовка до інструментальних обстежень (УЗД нирок, офтальмоскопії, ЕКГ). Догляд за пацієнтами з патологією нирок (зважування пацієнтів, антропометрія, застосування сечоприймача та підкладного судна, визначення водного балансу). Принципи лікування та дієтотерапії. Первинна і вторинна профілактика. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, особистої гігієни медсестри.

Виявлення дійсних проблем пацієнта при хронічній хворобі нирок на основі даних медсестринського обстеження, оцінювання стану пацієнта. Складання плану медсестринських втручань, його реалізація: підготовка пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, біохімічного аналізу крові, загального аналізу сечі, проби за методом Зимницького) та інструментальних обстежень (радіоізотопного сканування нирок, УЗД нирок, рентгенографії нирок, радіонуклідної ренографії). Надання невідкладної долікарської допомоги при гострих станах. Відвідування відділення гемодіалізу. Ознайомлення з методами очищення крові.

Участь медичної сестри в профілактиці та диспансеризації урологічних хворих. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Специфіка роботи медичної сестри в нефрологічному відділенні, відділенні гемодіалізу. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Виявлення дійсних проблем пацієнтів при пієлонефриті.

Медсестринська діагностика. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Підготовка пацієнта та участь медичної сестри в проведенні обстежень (взяття сечі для аналізів, ренографії тощо). Виконання лікарських призначень. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика.

Медсестринський процес при нирково-кам'яній хворобі: виявлення дійсних проблем пацієнта, проведення медсестринського обстеження та оцінювання стану пацієнта. Планування та реалізація плану медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення лабораторних досліджень (загального аналізу крові, загального аналізу сечі) та інструментальних обстежень (УЗД нирок, екскреторної урографії, комп'ютерної томографії, рентгенографії нирок). Надання невідкладної допомоги під час нападу ниркової коліки. Сучасні методи лікування (літоліз, літотрипсія). Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Профілактика. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- надання невідкладної долікарської допомоги при нирковій коліці;
- катетеризація сечового міхура м'яким катетером;
- взяття сечі для дослідження: на загальний аналіз, за методами Зимницького, Нечипоренка;
- взяття сечі для бактеріологічного дослідження;
- підмивання пацієнта;
- підготовка пацієнта до рентгенографії нирок та сечовивідних шляхів;

6. Ревматичні та системні хвороби сполучної тканини.

Алергійні захворювання

Виявлення дійсних проблем пацієнта. Обстеження пацієнта з ревматичною хворобою. Здійснення медичною сестрою мотивованого догляду та опіки над пацієнтом з ураженням суглобів (накладання зігрівального компресу, надання зручного положення суглобам). Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Основні принципи лікування. Профілактика: первинна, вторинна.

Здійснення медсестринського процесу при ревматоїдному артриті. Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Підготовка пацієнтів до додаткових методів обстеження (рентгенографії суглобів). Особливості догляду за пацієнтами з ревматоїдним артритом.

Виявлення дійсних проблем пацієнтів із захворюваннями сполучної тканини (системним червоним вовчаком, склеродермією тощо). Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Підготовка пацієнтів до додаткових методів обстеження (рентгенографії, комп'ютерної томографії,

артроскопії, тесту на антиядерні антитіла, тесту на антитіла до ДНК). Реалізація медсестринського процесу.

Участь медичної сестри в обстеженні пацієнтів з проявами бронхіальної астми, полінозу, кропив'янки, алергодерматиту, медикаментозної алергії, харчової алергії, анафілактичного шоку. Виявлення основних клінічних симптомів (ранніх).

Методи проведення алергологічних тестів: провокаційних, аплікаційних, скарифікаційних, внутрішньошкірних, підшкірних. Надання невідкладної допомоги при виникненні алергійних реакцій та лікування. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду та запобіганню повторних нападів алергії. Специфіка роботи медичної сестри в алергологічному відділенні. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- взяття крові на ревмопроби, ревматоїдний фактор;
- взяття крові та LE-клітини;
- здійснення алергологічних тестів;
- надання невідкладної допомоги пацієнтам при бронхіальній астмі, полінозі, кропив'янці, харчовій алергії, анафілактичному шоку, набряку Квінке;
- постановка зігрівального компресу;

7. Хвороби системи крові

Виконання медсестринського процесу при анемії: постгеморагічній, залізодефіцитній, мегалобластній, гіпо- і апластичній, гемолітичній. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, виявлення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до лабораторних досліджень (загального аналізу крові, біохімічного, копрології тощо) та інструментальних обстежень (різних видів ендоскопії, ЕКГ тощо). Надання невідкладної долікарської допомоги при гемолітичному кризі. Участь медичної сестри в лікуванні, догляді за пацієнтом та профілактиці анемії.

Виконання медсестринського процесу при гострому лейкозі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, виявлення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, імуноферментного та цитогенетичного дослідження крові, стеральної пункції, біопсії лімфатичних вузлів тощо). Участь медичної сестри в лікуванні, догляді за пацієнтом.

Виконання медсестринського процесу при хронічному мієлолейкозі, ідіопатичному мієлофіброзі, справжній поліцитемії, хронічному лімфолейкозі, злоякісних лімформах. Оволодіння навичками

медсестринського обстеження пацієнта, виявлення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, імуноферментного та цитогенетичного дослідження крові, стеральної пункції, біопсії лімфатичних вузлів тощо). Участь медичної сестри в лікуванні, догляді за пацієнтом та профілактиці.

Реалізація медсестринського процесу при тромбоцитопенії, тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічному васкуліті, ДВЗ-синдромі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, встановлення медсестринських діагнозів. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (загального аналізу крові, коагулограми, ендоскопії, рентгенографії, МЯР). Надання невідкладної долікарської допомоги при геморагічному синдромі. Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду.

Специфіка роботи гематологічного відділення (стаціонару). Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- надання долікарської допомоги при гострих станах (геморагічному синдромі, гемолітичному кризі);
- підготовка пацієнтів до діагностично-лікувальних процедур: загального клінічного аналізу крові, визначення коагуляційних тестів, до інфузії та препаратів крові, проведення стеральної пункції, біопсії лімфатичних вузлів;
- участь медсестри в інфузії крові та її препаратів;
- профілактика пролежнів;
- лікування і догляд за пролежнями;
- догляд за ротовою порожниною;
- заповнення одноразової системи для внутрішньовенного крапельного вливання;

8. Хвороби ендокринної системи та обміну речовин. Охорона праці в галузі

Реалізація медсестринського процесу при гіперфункції щитоподібної залози. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Надання невідкладної долікарської допомоги при тиреотоксичному кризі. Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Участь медичної сестри в лікуванні та профілактиці гіпертиреозу.

Виявлення дійсних проблем пацієнта при гіпотиреозі. Визначення його стану на основі медсестринського обстеження. Мікседема. Додаткові методи діагностики (гормональне дослідження крові, ізотопне сканування, рентгенодіагностика, цитологічне дослідження, УЗД). Принципи лікування. Роль медичної сестри у спостереженні, догляді та опіці над пацієнтами.

Реалізація медсестринського процесу при ендемічному зобі. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта до додаткових методів обстеження (біохімічного аналізу крові, гормонального дослідження, імунологічного дослідження, УЗД, радіоізотопного сканування, сцинтиграфії щитоподібної залози тощо). Виконання призначень лікаря. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Участь медичної сестри в лікуванні та профілактиці ендемічного вола. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Ендокринологія”».

Медсестринський процес при цукровому діабеті. Виявлення дійсних проблем пацієнта при інсулінонезалежному та інсулінозалежному цукровому діабеті, при його ускладненнях. Вирішення медсестрою дійсних проблем і потреб пацієнта. Особливості інсулінотерапії. Невідкладна допомога при коматозних станах (гіперглікемічній та гіпоглікемічній комі).

Навчання пацієнта та його оточення правилам інсулінотерапії, раціонального харчування. Виконання наказів МОЗ України «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю “Ендокринологія”».

Виявлення проблем пацієнта при ожирінні. Клінічні прояви. Медсестринська діагностика. Участь медичної сестри в лікуванні та профілактиці. Навчання пацієнта та його оточення контролю за вагою, правилам раціонального харчування, ЛФК.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, професійної безпеки. Заходи безпеки при роботі з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- надання невідкладної допомоги при тиреотоксичному кризі, гіпотиреоїдній комі;
- надання невідкладної допомоги при гіперглікемічній та гіпоглікемічній комі;
- підготовка пацієнтів до лабораторних і функціональних методів обстеження:
  - взяття добової сечі на вміст глюкози;
  - взяття крові на вміст глюкози, рівень гормонів;
- визначення добового діурезу;
- проведення антропометрії;
- введення інсуліну (розрахунок дози, техніка, правила) хворим на цукровий діабет;

2. Програма навчальної дисципліни «МЕДСЕСТРИНСТВО В ПЕДІАТРІЇ»

Розділ 1. Здорова дитина

1. Вступ. Основні завдання та організація педіатричної служби в Україні. Анатомо-фізіологічні особливості органів і систем

Проведення I етапу медсестринського процесу: скарги, анамнез здорової та хворої дитини (генеалогічний, біологічний, соціальний), значення його для діагнозу. Збирання анамнезу у батьків: анамнез захворювання, життя, епідеміологічний, імунологічний, алергологічний тощо. Схема розпитування. Оцінювання умов життя, виховання, спадковості, перебігу перенесених захворювань.

Медсестринське обстеження: огляд, антропометрія, пальпація, перкусія. Соматоскопія (огляд): загальне оцінювання поведінки, положення тіла (активне, пасивне, вимушене), вираз обличчя, стан свідомості, нервово-психічний розвиток і його відповідність вікові; дослідження шкіри та підшкірної основи, огляд і пальпація периферичних лімфовузлів, голови, хребта, грудної клітки, кінцівок, суглобів. Антропометрія: зважування, вимірювання зросту, окружності голови, грудної клітки, живота. Пальпація, перкусія під час обстеження органів дихання, кровообігу, травлення, сечових органів та ендокринної системи. Підготовка до інструментальних (рентгенологічних, комп'ютерної томографії, ендоскопічних, УЗД тощо) та функціональних методів дослідження органів і систем. Оцінювання результатів досліджень. Критерії оцінювання стану дитини (задовільний, середньої тяжкості, тяжкий). Особливості написання історії розвитку дитини як науково-медичний та юридичний документ.

Практичні навички:

- вимірювання температури тіла та її графічне зображення;
- підрахунок частоти дихальних рухів, пульсу;
- вимірювання артеріального тиску;
- взяття сечі у дітей раннього віку на дослідження;
- взяття калу на наявність яєць гельмінтів, копрологію, бактеріологічне дослідження;
- оцінювання результатів лабораторних досліджень: норма, патологія;
- підготовка дітей до функціональних та інструментальних методів обстеження;
- медсестринське обстеження та оцінювання стану органів та систем;
- проведення антропометрії;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму, професійної безпеки в ЛПЗ.

2. Анатомо-фізіологічні особливості доношеної новонародженої дитини та догляд за нею

Перший туалет новонародженої дитини. Медсестринське обстеження: визначення маси, зросту, вимірювання окружності голови, грудної клітки. Оцінювання стану за шкалою Апгар. Відпрацювання елементів першого туалету новонародженої дитини за діючим наказом. Заповнення документації. Методика одягання немовлят. Вигодовування новонароджених.

Ознайомлення з дитячим відділенням пологового будинку. Обладнання палат. Санітарно-гігієнічний режим.

Медсестринське обстеження: стан шкіри, підшкірної основи, залишку пуповини, пупкової ранки, фізіологічних станів.

Годування новонароджених. Вакцинація.

Дотримання охорони праці, протиепідемічного режиму, правил професійної безпеки під час проведення вакцинації.

Правила виписування з пологового будинку.

Проведення першого патронажу новонародженої дитини.

Практичні навички:

- проведення першого туалету новонароджених;
- скринінгові обстеження новонароджених;
- оформлення медичної документації;
- проведення антропометрії;
- вимірювання температури тіла;
- проведення ранкового туалету новонароджених;
- проведення профілактичних щеплень у пологовому будинку;
- туалет залишку пуповини та пупкової ранки (за потреби);
- розрахунок разової та добової кількості молока;
- одягання та сповивання новонароджених;
- проведення гігієнічної ванни;
- заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом;

3. Анатомо-фізіологічні особливості недоношеної новонародженої дитини та догляд за нею

Медсестринське обстеження недоношених дітей. Оцінювання стану. Догляд за недоношеною дитиною. Зігрівання. Годування.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки у відділенні виходжування новонароджених. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- проведення першого туалету недоношеної дитини;
- вимірювання температури тіла;

- проведення ранкового туалету недоношеної новонародженої дитини;
- туалет залишку пуповини та пупкової ранки (за потреби);
- розрахунок разової та добової кількості молока;
- проведення гігієнічної ванни;
- методика зігрівання недоношених;
- годування з чашки, через зонд;

4. Вигодовування грудної дитини. Природне, змішане та штучне вигодовування. Харчування дітей, старших однорічного віку

Визначення добової кількості їжі різними методами та частоти годувань на добу. Розрахування основних харчових інгредієнтів та енергетичної цінності основних продуктів харчування для дітей різного віку, які перебувають на грудному, змішаному та штучному вигодовуванні. Складання схем різних видів вигодовування дітей віком до одного року. Проведення контрольного зважування. Техніка годування грудьми, з ложечки, чашки. Зберігання молочних сумішей. Складання схем годування.

Практичні навички:

- проведення контрольного зважування;
- приготування страв для підгодовування;
- методика введення підгодовування та догодовування;
- методика годування з чашки, ложки, пляшки;
- техніка годування грудьми

Розділ 2. Хвороби дітей раннього віку

5. Хвороби новонароджених, пов'язані з проблемами інфікування

Участь у прийомі дітей дільничним педіатром та медичною сестрою. Документація медичної сестри педіатричної дільниці. Відпрацювання основних прийомів масажу, пасивної гімнастики. Проведення дородового патронажу вагітних. Проведення патронажу дітей раннього віку.

Вивчення обов'язків медичної сестри різних функціональних підрозділів та правил особистої безпеки. Ознайомлення та вивчення документації дитячих стаціонарів. Реалізація медсестринського процесу в стаціонарі.

Робота в приймальному відділенні, на медсестринських постах.

Виконання медсестринського процесу в разі гнійно-запальних захворювань шкіри, сепсису. Виявлення дійсних проблем пацієнта та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (крові, сечі, калу, гнійних виділень тощо).

Оволодіння навичками догляду за пацієнтом при гарячці, інтоксикації, блюванні, проносі, метеоризмі, зниженому апетиті, омфаліті тощо.

Виконання лікарських призначень. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження тощо.

Практичні навички:

- проведення антропометрії;
- заповнення карти профілактичних щеплень (форма № 63, форма № 112);
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- вимірювання температури тіла та її графічне зображення;
- підготовка дітей до функціональних та інструментальних методів обстеження;
- проведення гігієнічної та лікувальної ванни;
- оброблення пупкової ранки при омфаліті;
- проведення очисної та лікувальної клізми;
- постановка газовідвідної трубки;
- закапування крапель в очі, ніс, вухо;
- виконання усіх видів ін'єкцій;
- заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом.

**6. Хвороби новонароджених, пов'язані з пологовими проблемами.
Гемолітична хвороба новонароджених**

Виконання медсестринського процесу при пологових травмах, гемолітичній хворобі. Виявлення дійсних проблем пацієнта та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація.

Виконання лікарських призначень. Профілактика ушкоджень під час пологів. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- відсмоктування слизу з верхніх дихальних шляхів;
- годування дитини з ложечки, чашечки, через зонд;
- підготовка та застосування міхура з льодом;
- проведення штучної вентиляції легень, закритого масажу серця;
- допомога під час судом;
- виконання всіх видів ін'єкцій;

7. Гіповітаміноз. Рахіт. Гіпервітаміноз вітаміну D.

Гіпокальціємічний синдром. Алергійні захворювання

Виконання медсестринського процесу при рахіті, гіпокальціємічному синдромі, гіпервітамінозі, при атопічному дерматиті, харчовій алергії, алергійному риніті. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його наявних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (крові, сечі тощо). Оволодіння навичками догляду за пацієнтом зі зниженим апетитом, пітливістю, збудженням, судомами, диспепсичними явищами тощо. Виконання лікарських призначень. Специфічна та неспецифічна профілактика.

Особливості імунізації. Ознайомлення з роботою алергологічного кабінету та принципами диспансерного обліку дітей з алергійними захворюваннями. Специфіка роботи медичної сестри в алергологічному відділенні.

Заходи і засоби особистої безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом.

Практичні навички:

- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- проведення лікувальної ванни;
- проведення профілактики рахіту вітаміном D;
- надання допомоги під час ларингоспазму та еклампсії відповідно до протоколів лікування;
- вимірювання температури тіла, графічний запис;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- надання невідкладної допомоги під час гострих алергійних станів (анафілактичного шоку, кропив'янки, набряку Квінке тощо) відповідно до протоколів лікування;
- заходи і засоби особистої безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом.

8. Гострі розлади травлення у дітей раннього віку. Хронічні розлади травлення

Виконання медсестринського процесу при гострих розладах травлення: функціональних розладах травлення та хронічних порушеннях живлення: БЕН (гіпотрофії), паратрофії, дистрофії. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем і встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Виконання лікарських призначень. Дотримання правил охорони праці, професійної безпеки.

Практичні навички:

- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- надання невідкладної допомоги при синдромі токсикозу з ексикозом;
- визначення ступеня гіпотрофії;
- розрахунок кількості рідини залежно від віку та ступеня ексикозу;
- промивання шлунка;
- методика оральної регістрації;
- застосування очисної, лікувальної клізми, газовідвідної трубки;
- догляд за дитиною під час блювання;
- реєстрація й оцінювання випорожнень;
- взяття калу на копрологію, бактеріологічне дослідження;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових та внутрішньовенних ін'єкцій;

Розділ 3. Захворювання внутрішніх органів

9. Захворювання органів травного каналу в дітей старшого віку.

Гельмінтози

Виконання медсестринського процесу при захворюванні органів травного каналу, гельмінтозах. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних і супутніх проблем, установлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнтів та взяття шлункового і дуоденального вмісту, калу — на наявність яєць гельмінтів та копрологічне дослідження тощо; підготовки пацієнта до проведення інструментальних обстежень (рентгенологічного, ендоскопічного, УЗД). Виконання лікарських призначень. Профілактика захворювань. Специфіка роботи медсестри в гастроентерологічному відділенні. Роль медсестри в дотриманні правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму.

Практичні навички:

- промивання шлунка дітям різного віку;
- проведення РН-метрії та дуоденального зондування;
- надання невідкладної допомоги під час харчового отруєння;
- оброблення слизової оболонки ротової порожнини в разі стоматиту;
- взяття калу на копрологічне дослідження та виявлення яєць гельмінтів;
- проведення очисної та лікувальної клізми;
- вимірювання температури тіла, графічний запис;
- виконання всіх видів ін'єкцій;

10. Захворювання органів дихання

Виконання медсестринського процесу при захворюваннях органів дихання: риніті, отиті, фарингіті, трахеїті, ларингіті, стенозуючому ларинготрахеїті, тонзиліті, бронхіті, пневмонії, бронхіальній астмі. Оцінювання

стану пацієнта на основі медсестринського обстеження. Додаткові методи обстеження пацієнтів з легеневою патологією: лабораторні — підготовка пацієнта та взяття харкотиння на бактеріологічне дослідження; інструментальні — рентгенологічні, ендоскопічні. Надання невідкладної долікарської допомоги в разі гострих станів (задишки, ядухи, гіпертермії) відповідно до протоколів лікування.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- проведення підрахунку частоти дихальних рухів, пульсу;
- вимірювання температури тіла, її графічний запис;
- закапування крапель у ніс, вуха;
- взяття слизу із зів'я та носа для бактеріологічного дослідження;
- взяття харкотиння на клінічне, бактеріологічне дослідження;
- накладання зігрівального компресу на вухо;
- очищення дихальних шляхів;
- проведення інгаляцій;
- накладання гірчичників, гірчичних обгортань на грудну клітку;
- розведення та введення антибіотиків;
- виконання всіх видів ін'єкцій;

Тема 11. Захворювання сечової системи

Виявлення наявних проблем пацієнтів із гломерулонефритом, пієлонефритом, гострою нирковою недостатністю, хронічними захворюваннями нирок. Критерії оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Планування медсестринських втручань та їх реалізація: підготовка пацієнта та взяття сечі для загального клінічного дослідження, за методикою Зимницького, Нечипоренка, бактеріологічного дослідження; підготовка до інструментальних методів обстежень (рентгенологічного, цистоскопії, радіоізотопної реографії, УЗД тощо). Догляд за пацієнтами з патологією нирок (антропометрія, застосування сечоприймача, визначення водного балансу). Виконання лікарських призначень. Дієтотерапія. Профілактика. Дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в нефрологічному відділенні.

Практичні навички:

- підготовка пацієнта та взяття сечі: для загального аналізу, за методикою Нечипоренка, Зимницького, для бактеріологічного дослідження тощо;
- визначення добового діурезу;
- розведення та введення антибіотиків;

- проведення всіх видів ін'єкцій;
- вимірювання артеріального тиску;
- підготовка пацієнтів до інструментальних методів обстеження;
- невідкладна допомога в разі гострої затримки сечі, ниркової коліки;

13. Захворювання серцево-судинної системи

Виявлення дійсних проблем пацієнта з захворюваннями серцево-судинної системи (природженими вадами серця, гострою ревматичною лихоманкою, ВСД тощо). Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Підготовка пацієнта до інструментальних методів обстеження (рентгенографії, УЗД серця, ангіографії тощо). Реалізація медсестринського процесу. Здійснення медичною сестрою мотивованого догляду та опіки над пацієнтом з гіперкінетичними проявами та ураженням суглобів. Навчання пацієнта та його оточуючих само- та взаємодогляду. Дотримання правил професійної безпеки, охорони праці в галузі, протиепідемічного режиму в лікувально-профілактичному закладі.

Практичні навички:

- проведення підрахунку частоти пульсу, його характеристика;
- проведення підрахунку частоти дихальних рухів;
- вимірювання артеріального тиску, оцінювання результатів;
- облік випитої, введеної та виділеної рідини;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- надання невідкладної допомоги під час зомління та колапсу відповідно до протоколів лікування;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій і внутрішньовенних вливань;

14. Захворювання системи крові

Здійснення медсестринського процесу при захворюваннях системи крові: анемії, лейкозів, геморагічних захворювань. Медсестринське обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем і встановлення медсестринських діагнозів. Підготовка пацієнта до лабораторних та інструментальних методів обстеження. Участь медичної сестри у лікуванні, догляді за пацієнтом та профілактиці. Дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в гематологічному відділенні.

Практичні навички:

- заповнення одноразових систем для внутрішньовенного, краплинного вливання;
- проведення всіх видів ін'єкцій;
- підготовка пацієнта до лабораторних досліджень та інструментальних обстежень;
- догляд за ротовою порожниною;

- допомога в разі носової, легеневої, шлунково-кишкової кровотечі;
- участь у проведенні інфузії крові та її препаратів;

15. Захворювання ендокринної системи

Медсестринський процес під час цукрового діабету, захворювань щитоподібної залози. Виявлення та вирішення дійсних проблем пацієнта та його потреб при інсулінозалежному та інсулінонезалежному цукровому діабеті. Особливості інсулінотерапії. Невідкладна допомога при коматозних станах (діабетичному кетоацидозі та гіпоглікемічній комі). Навчання пацієнта та його оточення правилам інсулінотерапії, раціонального харчування.

Медсестринська діагностика природженого та набутого гіпотиреозу. Значення інструментальних методів дослідження. Профілактика. Дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в ендокринологічному відділенні.

Практичні навички:

- підготовка пацієнта до взяття крові та добової сечі на вміст глюкози;
- підготовка пацієнта до дослідження добового глюкозуричного профілю;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- побудова добової глікемічної кривої;
- техніка й правила введення інсуліну;
- навчання пацієнта та його оточуючих правилам раціонального харчування, фізичної активності;
- невідкладна допомога при діабетичному кетоацидозі та гіпоглікемічній комі відповідно до протоколів лікування;
- дотримання правил професійної безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму в ендокринологічному відділенні.

Розділ 4. Інфекційні хвороби

Тема 16. Туберкульоз у дітей

Дійсні проблеми пацієнтів із різними формами туберкульозу легень, медсестринське оцінювання стану. Методи лабораторної та інструментальної діагностики, туберкулінодіагностика, участь медичної сестри у їх проведенні, значення ранньої діагностики туберкульозу. Специфічна і неспецифічна профілактика. Особливості роботи медсестри у фтизіатричному відділенні (стаціонарі). Особиста гігієна та безпека медсестри. Профілактика туберкульозу. Санітарно-освітня робота серед батьків. Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом.

Практичні навички:

- техніка введення протитуберкульозної вакцини;
- техніка проведення проби Манту, оцінювання результатів;
- взяття харкотиння для дослідження: бактеріологічного та для визначення чутливості до антибіотиків;
- розведення та введення антибіотиків;
- виконання всіх видів ін'єкцій;
- підрахунок частоти дихальних рухів;
- вимірювання температури тіла, її графічний запис;
- надання невідкладної допомоги в разі кровохаркання, легеневої кровотечі відповідно до протоколів лікування;
- проведення санітарно-освітньої роботи;
- дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму під час обстеження, виконання маніпуляцій, роботи з медичною апаратурою тощо.

17. Дифтерія. Менінгококова інфекція

Дійсні проблеми пацієнтів з дифтерією та менінгоковою інфекцією, медсестринське оцінювання стану. Методи лабораторної діагностики. Підготовка хворих та взяття матеріалу для дослідження. Особиста гігієна та безпека медичної сестри. Значення ранньої діагностики дифтерії та менінгокової інфекції. Невідкладна долікарська допомога при дифтерійному крупі та менінгококцемії відповідно до протоколів лікування. Специфічна та неспецифічна профілактика. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Поточна дезінфекція.

Заходи і засоби особистої безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам при роботі з кров'ю та іншим біоматеріалом.

Практичні навички:

- техніка введення вакцин АКДП, АаКДП, АДП-М анатоксину;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення всіх видів ін'єкцій;
- введення антитоксичної протидифтерійної сироватки;
- взяття мазків з носа та зіва для бактеріологічного дослідження на коринебактерію та менінгокок;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- допомога під час проведення спинномозкової діагностичної пункції;
- догляд за дитиною після спинномозкової пункції;
- невідкладна допомога при дифтерійному крупі та менінгококцемії;
- газом.

18. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип. Парагрип. Аденовірусна інфекція

Виконання медсестринського процесу під час гострих респіраторних

вірусних інфекцій, грипу, парагрипу. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних і супутніх проблем, установлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень (крові, сечі, змивів з носової частини глотки тощо), особистої безпеки медичної сестри. Виконання лікарських призначень. Особливості обслуговування та догляду за дітьми в інфекційній лікарні. Поточна дезінфекція.

Практичні навички:

- накладання гірчичників на грудну клітку;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- закапування крапель у ніс, очі;
- накладання зігрівального компресу на вухо;
- проведення змивів з носової частини глотки для вірусологічного дослідження;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- невідкладна допомога під час гіпертермії відповідно до протоколів лікування;

19. Кір. Краснуха.

Виконання медсестринського процесу під час кору, краснухи. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Виконання лікарських призначень. Заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, роботи з кров'ю та іншим біологічним матеріалом.

Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Методика транспортування вакцин, використання сумки-холодильника та холодкових елементів. Специфічна і неспецифічна профілактика. Поточна дезінфекція.

Практичні навички:

- введення вакцини проти кору, краснухи;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- взяття крові та сечі для проведення загального аналізу;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- закапування крапель у ніс, очі;

20. Вітряна віспа. Скарлатина

Виконання медсестринського процесу під час вітряної віспи, скарлатини. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Відпрацювання навичок підготовки пацієнта та взяття біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Виконання лікарських призначень. Навчання пацієнта та його оточення само- та взаємодогляду. Поточна дезінфекція.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо.

Практичні навички:

- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- взяття крові та сечі для проведення загального аналізу.
- взяття мазка з ротоглотки на β -гемолітичний стрептокок;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- годування тяжкохворих дітей;

21. Паротитна інфекція. Кашлюк. Паракашлюк

Виявлення дійсних проблем під час паротитної інфекції, кашлюку, паракашлюку. Оцінювання стану пацієнта після медсестринського обстеження. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Підготовка пацієнта та участь медичної сестри в проведенні обстежень. Виконання лікарських призначень. Участь медичної сестри в проведенні фізіотерапевтичних процедур. Навчання пацієнта та оточення само- та взаємодогляду. Проведення профілактичних заходів. Поточна дезінфекція.

Практичні навички:

- введення вакцин АКДП, АаКДП, протипаротитної інфекції;
- накладання зігрівального компресу на привушні слинні залози;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- надання допомоги у разі зупинки дихання під час нападу кашлю при кашлюку;
- заходи і засоби особистої професійної безпеки медичної сестри під час надання медичної допомоги пацієнтам, при роботі з кров'ю та іншим біологічним матеріалом.

22. Кишкові інфекції

Виконання медсестринського процесу при дизентерії, сальмонельозі, колі-

інфекції. Оволодіння навичками медсестринського обстеження пацієнта, визначення його дійсних і супутніх проблем та встановлення медсестринських діагнозів. Планування та реалізація плану медсестринських втручань: підготовка пацієнта до проведення лабораторних досліджень (загальний клінічний аналіз крові, сечі, дослідження випорожнень, блювотних мас тощо).

Практичні навички:

- реєстрація та характеристика випорожнень;
- підготовка та взяття калу для бактеріологічного, копрологічного дослідження;
- методика оральної регідратації;
- проведення водно-чайної дієти;
- заповнення листка гідробалансу;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- розведення та введення антибіотиків;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками;
- проведення поточної дезінфекції;
- невідкладна допомога при токсикозі з ексікозом;

23. Вірусний гепатит. Поліомієліт. ВІЛ-інфекція/СНІД

Виконання медсестринського процесу при вірусному гепатиті, поліомієліту, ВІЛ-інфекції/СНІДі. Оволодіння навичками медсестринського обстеження та спостереження за пацієнтом, визначення його дійсних і супутніх проблем, установлення медсестринських діагнозів. Планування медсестринських втручань та їх реалізація. Оволодіння навичками догляду за пацієнтом. Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом. Профілактика.

Практичні навички:

- проведення профілактичних щеплень (проти поліомієліту, гепатиту);
- розведення та введення антибіотиків;
- взяття крові з вени для біохімічного дослідження;
- проведення підшкірних, внутрішньом'язових ін'єкцій, внутрішньовенних вливань;
- підготовка хворого та взяття сечі для проведення загального аналізу, дослідження на вміст жовчних пігментів;
- взяття калу для копрологічного дослідження;
- догляд за шкірою та слизовими оболонками

24. Невідкладна допомога на догоспітальному етапі та в стаціонарі. Охорона праці в галузі

Оцінювання стану пацієнта при судомному, гіпертемічному, алергійному, токсичному, коматозному синдромі, дихальній недостатності, синдромі недостатності кровообігу, дихальній та нирковій недостатності, геморагічному, гіпокальціємічному синдромі. Показ пацієнтів, що перебувають у термінальному стані (або аналіз навчальних історій хвороби). Визначення провідного патологічного синдрому та ступеня його тяжкості. Участь у наданні невідкладної допомоги хворій дитині відповідно до протоколів лікування. Складання плану медсестринських втручань та його реалізація.

Допомога медичній сестрі в палаті інтенсивної терапії під час надання невідкладної допомоги. Особливості госпіталізації дітей з невідкладними станами. Участь у догляді за дитиною. Спостереження за функцією життєво важливих органів.

Дотримання правил техніки безпеки, охорони праці, протиепідемічного режиму, професійної безпеки під час роботи з кров'ю та іншими біологічними рідинами, медичною апаратурою, проведення маніпуляцій, обстеження дитини тощо. Заходи безпеки під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, балонами з газом.

Практичні навички:

- надання невідкладної допомоги під час судомного синдрому;
- надання невідкладної допомоги під час гіпертемічного синдрому;
- надання невідкладної допомоги під час алергійного синдрому;
- надання невідкладної допомоги під час кишкового токсикозу та ексикозу;
- надання невідкладної допомоги під час коматозних станів;
- надання невідкладної допомоги під час стенозуючого ларинготрахеїту;
- надання невідкладної допомоги при дифтерійному крупі;
- надання невідкладної допомоги під час бронхоспазму;
- надання невідкладної допомоги під час зомління, колапсу;
- надання невідкладної допомоги за наявності чужорідного тіла в дихальних шляхах;
- надання невідкладної допомоги в разі гострої ниркової недостатності;
- надання невідкладної допомоги під час кровотеч;
- надання невідкладної допомоги під час ларингоспазму;
- годування тяжкохворих дітей;
- роздавання медикаментів;
- виконання лікарських призначень;
- робота з реанімаційною апаратурою;

3. Програма навчальної дисципліни «МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ ТА ОНКОЛОГІЇ»

Обстеження пацієнта медичною сестрою.

Оволодіння методикою збирання паспортних даних. Заповнення паспортної частини амбулаторної картки і медичної картки стаціонарного хворого. Оволодіння методикою збирання основних скарг хворого, деталізація їх. Оволодіння методикою збирання історії теперішньої проблеми, анамнезу захворювання, анамнезу життя, в тому числі сімейного й алергологічного.

Ознайомлення з методикою проведення огляду пацієнта, додатково користуючись таблицями, слайдами, фільмами.

Засвоєння методики пальпації. Пальпація шкіри, лімфатичних вузлів, грудної клітки, органів черевної порожнини (поверхнева і глибока). Визначення пульсу і його характеристика.

Ознайомлення з методикою порівняльної перкусії легенів; визначення відносної тупості серця.

Ознайомлення з методикою аускультатії легенів і серця.

Обхід хворих хірургічного відділення з метою збирання паспортних даних, основних скарг, анамнезу.

Демонстрація викладачем і засвоєння студентами методів сестринського об'єктивного обстеження хворих (у відділенні або на амбулаторному прийомі) з різною хірургічною патологією: огляду, пальпації, перкусії й аускультатії.

Відпрацювання навичок спілкування і взаємовідносин у системі медична сестра—пацієнт—сім'я пацієнта.

Практичні навички:

- методика проведення опитування;
- заповнення паспортної частини амбулаторної картки та медичної картки стаціонарного хворого;
- методика проведення огляду;
- методика пальпації, перкусії, аускультатії;
- оцінювання загального стану пацієнта;
- заповнення листка сестринського оцінювання стану пацієнта;
- методика міжособистісного спілкування.

Профілактика хірургічної інфекції в діяльності медичної сестри.

Приготування і підготовка до стерилізації хірургічних інструментів, білизни, перев'язувального матеріалу, гумових виробів та апаратів з оптичною системою. Способи укладання однорідного та різноманітного матеріалу, маркування, транспортування і зберігання стерилізаційних коробок (біксів). Стерилізація тазів для оброблення рук.

Техніка оброблення рук за методом Спасокукоцького—Кочергіна,

розчинами перворуру (С-4), хлоргексидину біглюконату, стериліуму та іншими сучасними препаратами. Самостійне надягання стерильного халата, маски, гумових рукавичок, а також знімання використаного одягу та рукавичок. Ознайомлення з фізичними і хімічними властивостями антисептичних речовин.

Приготування перев'язувального матеріалу, білизни, халатів, масок і рукавичок до стерилізації та укладання їх у стерилізаційні коробки. Завантаження парового стерилізатора автоклава, спостереження за ходом стерилізації та розвантаження. Контроль стерилізації. Підготовка хірургічних інструментів до стерилізації після чистих і гнійних операцій. Контроль оброблення на залишки крові та мийного розчину. Режим стерилізації з урахуванням анаеробної інфекції, гепатиту В і СНІДу.

Практичні навички:

- сухоповітряна стерилізація;
- приготування, підготовка до стерилізації та укладання в стерилізаційні коробки перев'язувального матеріалу, операційної білизни;
- стерилізація в паровому стерилізаторі;
- проведення контролю ефективності теплової стерилізації;
- підготовка до стерилізації та стерилізація гумових трубок, дренажів, катетерів;
- хімічна дезінфекція і стерилізація хірургічних інструментів;
- збереження стерилізованих матеріалів;
- дезінфекція і стерилізація тазів для підготовки рук до операції;
- підготовка рук за методом Спасокукоцького—Кочергіна;
- оброблення рук препаратами бактерицидної дії, такими як хлоргексидину біглюконат, С-4, стериліум, та іншими сучасними препаратами;
- термінова підготовка рук до операції;
- самостійне надягання стерильного халата, гумових рукавичок та маски на себе й на хірурга;
- знімання використаних рукавичок, халата, маски;
- підготовка операційного поля за методом Гроссіха—Філончикова.

Гемостаз.

Засвоєння способів спинення кровотечі: накладання джгута або джгута-закрутки, стискальної пов'язки, пальцевого притиснення артерії, тугої тампонади рани, накладання кровоспинного затискача на судини і перев'язування їх у рані та на протязі (на фантомі), охолодження.

Принципи й тактика надання першої медичної допомоги під час зовнішніх і внутрішніх кровотеч, шоківий індекс, оцінювання стану хворого. Транспортування і госпіталізація. Клінічний аналіз перебігу хвороби пацієнта та аналіз медичних карток, особливості консервативного й оперативного лікування. Робота в операційній, перев'язувальній, маніпуляційній: ознайомлення з остаточним гемостазом за допомогою фізичних, хімічних і

біологічних методів. Участь у проведенні інструментального обстеження і догляду за хворими в стаціонарі.

Практичні навички:

- клінічне визначення виду кровотечі та об'єму крововтрати;
- тимчасове спинення зовнішньої кровотечі механічними засобами:
  - зміна положення тіла або кінцівок хворого для спинення кровотечі;
  - накладання стискальної пов'язки;
  - накладання джгута та джгута-закрутки;
  - пальцеве притиснення артерії — плечової, сонної, стегнової, ліктьової, підколінної, скроневої, черевної;
  - накладання затискача на судину;
  - туга тампонада рани;
- місцеве застосування хімічних і біологічних засобів гемостазу;
- застосування охолодження для гемостазу.

Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях.

Визначення груп крові системи АВ0 стандартними та цоліклональними сироватками анти-А і анти-В. Визначення резус-належності сироваткою анти-Д. Проведення проб на сумісність крові донора та реципієнта. Визначення придатності консервованої крові та її препаратів.

Участь у визначенні групи крові та резус-належності донора і хворого, проведення проб на індивідуальну сумісність, резус-сумісність, біологічної проби. Догляд за хворими під час і після переливання крові. Участь у заповненні документації. Робота в маніпуляційному кабінеті та пункті взяття крові.

Практичні навички:

- визначення груп крові за допомогою стандартних сироваток і цоліклонів анти-А та анти-В реагентів;
- визначення резус-фактора крові цоліклональним реагентом анти-Д;
- проведення проб на сумісність еритроцитної маси донора та реципієнта (на індивідуальну та резус-сумісність, біологічної проби);
- догляд за хворими під час і після переливання еритроцитної маси та інших препаратів крові;
- ведення документації переливання препаратів крові та кровозамінників.

Знеболювання в діяльності медичної сестри.

Вивчення апаратури для наркозу, правил техніки безпеки і роботи з наркозними та дихальними апаратами. Ознайомлення з основними лікарськими засобами для загальної і місцевої анестезії. Способи забезпечення прохідності дихальних шляхів і боротьби з можливими ускладненнями знеболювання. Оцінювання ефективності реанімаційних

заходів.

Ознайомлення та участь у приготуванні стола анестезіолога, веденні наркозної картки, спостереженні за життєво важливими функціями організму: ЦНС, диханням і серцево-судинною системою. Засвоєння навичок надання першої допомоги під час блювання, регургітації, асфіксії, зупинки серця. Участь у проведенні місцевої анестезії та новокаїнової блокади хірургічним хворим. Робота у відділенні інтенсивної терапії, виконання призначень лікаря та догляд за хворими.

Практичні навички:

- підготовка наркозної апаратури до роботи (перевірка готовності до роботи, стерилізація);
- правила роботи з газовими балонами та редукторами;
- проведення кисневої інгаляції через маску або носові катетери під час централізованої подачі кисню;
- підготовка до роботи стола сестри-анестезистки;
- перша допомога під час блювання, регургітації;
- перша допомога в разі механічних асфіксій;
- проведення місцевої холодової анестезії шкіри хлоретиллом;
- проведення місцевої анестезії за методом О.В. Вишневського, провідникової — за методом Лукашевича—Оберста.

Неоперативна та оперативна хірургічна техніка.

Мета і принципи транспортної іммобілізації. Особливості використання штатних шинних комплектів. Особливості використання пневмошин. Гіпсові пов'язки. Властивості та якість гіпсу. Види гіпсових пов'язок. Правила накладання гіпсових пов'язок. Засвоєння техніки накладання м'яких пов'язок: на голову й шию, грудну клітку і плечовий суглоб, ділянку живота і таза, верхню та нижню кінцівки. Ознайомлення із застосуванням бандажа та суспензорія, еластичних і трубчастих бинтів.

Робота медичної сестри в чистій та гнійній перев'язувальних.

Поняття про хірургічну операцію та оперативну хірургію. Види хірургічних операцій: залежно від терміновості, за методами видалення патологічного вогнища, реконструктивні та пластичні. Сучасні загальні хірургічні інструменти: для розсікання і зшивання тканин, для захоплення і фіксації, для розширення рани, спинення кровотечі. Спеціальні інструменти для операцій на окремих органах. Елементи операцій: розсікання тканини, гемостаз, фіксація тканин, видалення патологічного вогнища, з'єднання та дренивання рани. Вивчення хірургічних інструментів — загальних і спеціальних. Складання наборів інструментів для операцій на кістках, органах черевної та грудної порожнини, для трепанації черепа, трахеостомії, первинного хірургічного оброблення рани, скелетного витягання, венесекції. Формування пакетів для тимчасових невідкладних оперативних втручань. Робота медичної сестри в операційній і перев'язувальній. Участь медичної сестри у підготовці та відборі інструментів для операцій. Використання

загальних хірургічних інструментів під час роботи в перев'язувальній і догляду за хворими.

Практичні навички:

- транспортна іммобілізація в разі ушкоджень і захворювань з використанням табельних і підручних засобів;
- транспортна іммобілізація пневмошинами;
- накладання м'яких захисних і лікувальних пов'язок на різні частини тіла з марлевих і трубчастих еластичних бинтів та підручних матеріалів;
- замочування гіпсових бинтів і лонгет, допомога лікарям у накладанні гіпсових пов'язок;
- зняття гіпсових пов'язок;
- складання наборів інструментів для первинного хірургічного оброблення ран;
- складання наборів інструментів для операцій на кістках;
- складання наборів інструментів для операцій на органах черевної порожнини;
- складання наборів інструментів для операцій на органах грудної порожнини;
- складання наборів інструментів для трепанації черепа;
- складання наборів інструментів для трахеотомії;
- складання наборів інструментів для скелетного витягання;
- складання наборів інструментів для венесекції;

Лікування хворого в хірургічному відділенні. Діагностика хірургічних захворювань.

Участь у заповненні медичних карток стаціонарних хворих. Збирання анамнезу життя і захворювання. Вивчення місцевих проявів захворювання: огляд, перкусія, пальпація, аускультация та різні вимірювання симетричних частин тіла. Оцінювання результатів лабораторних та інших методів обстеження хворих. Аналіз медичних карток стаціонарних хворих, їхній зміст і особливості ведення. Вивчення документації постової сестри, ознайомлення з роботою перев'язувального, процедурного кабінетів.

Практичні навички:

- обстеження хворого та діагностика хірургічних захворювань;
- заповнення медичної картки амбулаторного та стаціонарного хворого.

Догляд за хворими в передопераційний період.

Участь у підготовці до планової й ургентної операцій. Проведення премедикації. Підготовка операційного поля. Транспортування хворих в операційну.

Практичні навички:

- підготовка хворого до планової операції;

- підготовка хворого до ургентної операції;
- проведення премедикації;
- транспортування хворого в операційну;
- оцінювання даних лабораторних і додаткових методів обстеження;
- проведення проб на чутливість до новокаїну та інших лікарських засобів.

Догляд за хворими в післяопераційний період.

Робота у відділенні реанімації й інтенсивної терапії, у хірургічному відділенні. Профілактика ускладнень після операцій, виконання призначень лікаря. Ознайомлення з функціонально-діагностичною апаратурою і лабораторним контролем за хворими. Документація ВРІТ та участь у її веденні.

Практичні навички:

- догляд за хворими в післяопераційний період;
- виявлення та участь у ліквідації ускладнень у післяопераційний період;
- виконання призначень лікаря;
- ведення документації.

Закриті та відкриті механічні ушкодження. Догляд за хворими.

Робота в травматологічному відділенні.

Клінічний аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з різними ушкодженнями, обговорення питань діагностики, клінічної картини, обсягу надання першої медичної допомоги на етапах евакуації.

Ознайомлення з різними методами лікування й участь у маніпуляціях та оперативних втручаннях. Догляд за травматологічними хворими.

Демонстрація й аналіз рентгенограм травматологічних хворих. Робота в операційній та перев'язувальній.

Участь у накладанні й знятті гіпсових пов'язок. Підготовка шини Белера, інструментів для скелетного витягання екстензійними апаратами.

Робота в чистій та гнійній перев'язувальній, травматологічному пункті. Проведення перев'язок, зняття швів у хворих після операції. Відпрацювання підбору необхідних інструментів для первинного хірургічного оброблення ран. Лікування потерпілих з гнійними ранами залежно від фази ранового процесу. Накладання м'яких клеолових і бинтових пов'язок.

Практичні навички:

- діагностика та надання першої медичної допомоги в разі ушкодження м'яких тканин;
- діагностика та надання першої медичної допомоги у випадку вивихів і переломів;
- участь у накладанні та знятті гіпсових пов'язок;
- догляд за хворими;
- підготовка наборів для операцій на кістках;
- перша допомога при ранах;

- проведення первинного хірургічного оброблення поверхнево розміщених ран м'яких тканин;
- проведення активно-пасивної профілактики правця;
- участь у лікуванні ран залежно від фази ранового процесу.

Термічні ушкодження. Електротравма. Догляд за хворими.

Відпрацювання практичних навичок з надання першої медичної допомоги потерпілим, визначення глибини та площі опіку. Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з опіками, відмороженням. Обговорення питань клінічної картини, діагностики, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Догляд за хворими з опіками і відмороженням. Проведення некректомії та перев'язок.

Демонстрування та клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з електротравмою. Проведення лікувальних заходів в умовах відділення реанімації та інтенсивної терапії.

Практичні навички:

- перша допомога в разі термічних, хімічних опіків;
- перша допомога в разі електротравми;
- перша допомога в разі холодової травми, відмороження та загального замерзання;
- методика охолодження ушкодженої ділянки у випадку термічного опіку.

Загальні проблеми під час догляду за хворими із хірургічною інфекцією.

Участь у проведенні активного хірургічного втручання в разі гнійних захворювань. Взяття посіву з ран для визначення мікрофлори, чутливості до антибіотиків. Перев'язування хворих, допомога під час операцій, розтинів абсцесів, некректомії.

З'ясування клінічних ознак у разі гострих специфічних інфекційних захворювань за медичними картками стаціонарних хворих. Профілактичні заходи і застосування специфічних сироваток. Хірургічне оброблення укушених ран. Демонстрація й аналіз рентгенограм з ураженням кісток і суглобів хворих на хірургічний туберкульоз. Особливості догляду за хворими.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- взяття матеріалу з ран для бактеріологічного дослідження;
- проведення проби на чутливість до антибіотиків;
- перев'язування хворих;
- участь в операціях;
- підготовка наборів для розтину гнояків;
- хірургічне оброблення ран;
- застосування специфічних сироваток;
- активно-пасивна профілактика правця;

— перша допомога хворим з укушеними ранами.

Синдром порушення кровообігу, змертвіння, виразки, нориці. Вроджені хірургічні захворювання.

Участь медичної сестри в перев'язках хворих з некрозами та гангренами у випадку облітеруючого захворювання судин, з виразками і норицями. Догляд за хворими з некрозами, бинтування нижніх кінцівок після венектомії, зняття швів. Підготовка хворих і проведення фістулографії. Профілактика пролежнів.

Практичні навички:

- проведення профілактики пролежнів під час лікування хворих;
- догляд за хворими.

Пухлини. Сучасні принципи діагностики злоякісних пухлин. Лікування і догляд за хворими під час проведення хіміо- і променевої терапії.

Правила виписування лікарських засобів.

Клінічний аналіз і демонстрація хворих з доброякісними та злоякісними пухлинами. Організація диспансеризації населення. Догляд за хворими. Участь у проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок. Профілактика пролежнів, лікування їх. Специфіка спілкування медичного персоналу з хворими онкологічних стаціонарів.

Взяття біоматеріалу для проведення цитологічного скринінгу та морфологічного обстеження, біохімічних та імунологічних тестів.

Участь медичної сестри в лапароскопії, кольпоцервікоскопії та інших методах обстеження. Підготовка хворих до різних методів обстеження.

Підготовки хворих до гістросальпінгографії, рентгенографії кишок. Здійснення медсестринського процесу під час догляду за хворими.

Правила підготовки хворих і проведення променевої терапії. Правила запобігання ускладненням.

Правила підготовки хворих і проведення хіміотерапії. Правила запобігання ускладненням. Правила виписування лікарських засобів онкологічним хворим.

Правила догляду за онкохворими, підготовка до операції та післяопераційний догляд. Правила догляду за нефростомами, епіцистостомами; катетеризація сечового міхура. Здійснення медсестринського процесу при онкологічних хворобах.

Практичні навички:

- виявлення ознак пухлинного процесу;
- догляд за хворими;
- застосування правил етики та деонтології;
- участь у виконанні лікарських призначень;
- профілактика пролежнів.
- взяття біоматеріалу для проведення цитологічного скринінгу та

- морфологічного дослідження, біохімічних та імунологічних тестів;
- вміти підготувати хворого до проведення різних методів обстеження й асистувати лікареві під час процедур;
- підготовка хворих до проведення обстеження;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими.
- вміти підготувати хворих до проведення променевої терапії, здійснювати за ними догляд;
- вміти надати допомогу при ускладненнях променевої терапії;
- вміти підготувати хворих до проведення хіміотерапії, доглядати за хворими;
- вміти надати допомогу при ускладненнях хіміотерапії;
- вміти виписати лікарські засоби онкологічним хворим;
- здійснювати догляд за нефростомою, епіцистостомою, норицями, пролежнями.

Догляд за хворими із захворюваннями та ушкодженнями голови.

Пухлини голови.

Клінічний аналіз перебігу хвороби в пацієнтів з ушкодженнями і захворюванням голови, лица, шиї. Засвоєння студентами клінічних ознак черепно-мозкової травми і навичок надання першої медичної допомоги, проведення дегідратаційної терапії.

Правила обстеження хворих у разі підозри на злоякісні пухлини губи і слизової оболонки порожнини рота; підготовка хворих до операції і догляд у післяопераційний період.

Обстеження хворих з підозрою на пухлини носоглотки.

Особливості здійснення медсестринського процесу при пухлинах губи, слизової оболонки порожнини рота, носоглотки, приносівих пазух.

Практичні навички:

- перша допомога у випадку закритих і відкритих травм голови;
- перша допомога в разі кровотечі з носа;
- перша допомога у випадку загальнономозкових симптомів хірургічних захворювань голови.
- уміти підготувати до обстеження хворих у разі підозри на злоякісні пухлини губи і слизової оболонки порожнини рота;
- уміти підготувати хворих до операції;
- догляд за хворими в післяопераційний період;

Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями шиї. Пухлини шиї.

Відпрацювання навичок: спинення кровотечі в разі поранення судин шиї, носової кровотечі, видалення сторонніх предметів з гортані, трахеї, бронхів. Підбір інструментів для трахеостомії.

Обстеження хворих з підозрою на пухлини гортані. Правила підготовки

до операції та догляд у післяопераційний період.

Правила обстеження хворих у разі підозри на рак щитоподібної залози та підготовка до операції. Особливості здійснення медсестринського процесу при пухлинах гортані, щитоподібної залози.

Практичні навички:

- перша допомога в разі поранень шиї;
- перша допомога та невідкладне звільнення дихальних шляхів від сторонніх предметів гортані й трахеї.
- перша допомога у випадку механічної та опікової травми стравоходу.
- уміти підготувати хворих до операції;
- догляд за хворими в післяопераційний період;
- підготовка до обстеження хворих у разі підозри на рак щитоподібної залози.

Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів грудної клітки. Рак легенів. Рак грудної залози.

Аналіз перебігу хвороби у пацієнтів з ушкодженнями та захворюваннями органів грудної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання патології, надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Удосконалення техніки іммобілізації у випадку перелому ребер, ключиці, накладання оклюзійної пов'язки, підготовка сифонного дренажу за Бюлау або Суботіним для дренивання плевральної порожнини. Догляд за хворими, участь у проведенні діагностичних і лікувальних маніпуляцій, операцій, перев'язок.

Правила обстеження хворих у разі підозри на рак легенів, підготовка хворих до операції та догляд у післяопераційний період.

Демонстрація хворих на рак грудної залози. Демонстрація оперативних втручань. Особливості застосування медсестринського процесу при пухлинах легень та грудної залози.

Практичні навички:

- перша допомога в разі закритого ушкодження грудної клітки;
- перша допомога в разі перелому ключиці та ребер;
- перша допомога в разі відкритого, закритого і напруженого пневмотораксу;
- діагностика пухлин грудної залози;
- догляд за хворими з дренажами у плевральній порожнині;
- участь у діагностиці та лікуванні запальних процесів грудної залози.
- уміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак легенів;
- уміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак грудної залози;
- готувати хворих до операції, догляд у післяопераційний період;
- уміти перев'язувати хворих;

- уміти зібрати набір інструментів для відкритої біопсії лімфатичного вузла;
- догляд за хворими після пункційної біопсії лімфатичного вузла;

Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів черевної порожнини.

Засвоєння методик обстеження хворих із хірургічними захворюваннями органів черевної порожнини. Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів, підготовка їх до гастроскопії, ультразвукового та рентгенологічного дослідження. Участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях. Присутність на операціях, робота в перев'язувальній. Складання набору інструментів для лапаротомії.

Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів із різними захворюваннями органів черевної порожнини. Відпрацювання навичок розпізнавання гострих хірургічних захворювань, знання необхідних лабораторних і спеціальних методів дослідження. Надання першої допомоги. Участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях, операціях і перев'язках. Аналіз медичних карток стаціонарних хворих з атиповою клінічною картиною.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях, перев'язуваннях;
- підготовка хворих до діагностичних досліджень;
- складання набору інструментів для лапаротомії;
- перша допомога у випадку защемленої грижі;
- перша допомога у випадку закритого і відкритого ушкодження живота;
- перша допомога в разі гострих захворювань органів черевної порожнини;
- перша допомога в разі кровотечі зі стравоходу, шлунка, дванадцятипалої кишки;
- перша допомога в разі внутрішньочеревних кровотеч;
- виконання перев'язок;

Рак шлунка, стравоходу. Рак печінки та підшлункової залози

Правила обстеження хворих у разі підозри на рак шлунка, стравоходу. Правила підготовки хворих до операції та догляд у післяопераційний період. Догляд за жовчними норицями. Особливості здійснення медсестринського процесу при пухлинах шлунка, стравоходу, печінки та підшлункової залози.

Практичні навички:

- вміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак шлунка, стравоходу;
- вміти підготувати хворих до операції, догляд у післяопераційний період;

- вміти пальпувати лімфатичні вузли у хворого;
- догляд за хворими після пункційної біопсії лімфатичного вузла;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими;
- вміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак печінки та підшлункової залози.

Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями прямої кишки. Рак поперечної ободової і прямої кишки.

Аналіз перебігу хвороби в пацієнтів із захворюваннями прямої і товстої кишок. Підготовка кишкового каналу до іригоскопії, колоноскопії. Особливості догляду за проктологічними хворими після операцій на товстій і прямій кишках, заміна калоприймача, оброблення колостоми.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- підготовка хворих до проведення ректороманоскопії, іригоскопії, колоноскопії;
- догляд за хворими із сигмо- та цекостомами.

Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями органів сечової та статеві системи. Пухлини сечової і статеві систем.

Ознайомлення з інструментальними та спеціальними методами дослідження урологічних хворих.

Обстеження хворих і обговорення тактики у випадку урологічної патології. Проведення катетеризації сечового міхура у чоловіків і жінок. Підготовка хворих до екскреторної урографії, пієлографії, УЗД. Участь у діагностичних і лікувальних маніпуляціях, операціях і перев'язуваннях. Догляд за урологічними хворими після операції на органах сечової і статеві систем.

Правила догляду за нефро- та епіцистостомами. Правила підготовки хворих до операцій, до цистоскопій. Особливості здійснення медсестринського процесу при пухлинах сечової та статеві систем.

Практичні навички:

- догляд за нефростоною, епіцистостоною;
- правила катетеризації сечового міхура;
- підготовка хворих до екскреторної урографії.
- перша допомога в разі ускладнень сечокам'яної хвороби;
- перша допомога в разі закритих і відкритих ушкоджень нирок, сечових шляхів і статевих органів;
- перша допомога у випадку гострої затримки сечі;
- догляд за хворими;

Рак шийки і тіла матки. Пухлини яєчників. Трофобластична хвороба.

Обстеження хворих з підозрою на рак шийки і тіла матки та догляд за ними.

Обстеження хворих у разі підозри на рак яєчників, підготовка хворих до операції та догляд у післяопераційний період.

Обстеження хворих у разі підозри на трофобластичну хворобу, підготовка хворих до операції та догляд у післяопераційний період. Особливості застосування медсестринського процесу при пухлинах матки, яєчників, трофобластичній хворобі.

Практичні навички:

- уміти підготувати хворих до обстеження в разі підозри на рак матки, пухлини яєчників, трофобластичну хворобу;
- уміти підготувати хворих до операції, догляд у післяопераційний період;
- уміти перев'язувати хворих;
- уміти пальпувати лімфатичні вузли у хворих;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими.

Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями хребта і таза. Синдром тривалого роздавлювання.

Робота в травматологічному та хірургічному відділеннях. Аналіз хвороб у пацієнтів з ушкодженням хребта і таза. Тактики медичної сестри в наданні медичної допомоги. Особливості транспортної іммобілізації в кожному окремому випадку. Ознайомлення з методами консервативного й оперативного лікування. Роль медичної сестри в діагностиці, лікуванні і догляді за хворими в умовах стаціонару.

Практичні навички:

- догляд за хворими;
- перша допомога в разі ушкодження хребта, спинного мозку і таза;
- транспортна та лікувальна іммобілізація;
- виконання лікарських призначень.

Догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями кінцівок.

Аналіз перебігу захворювання, демонстрування хворих із судинною патологією. Проведення спеціальних проб для виявлення захворювань артерій і вен нижніх кінцівок. З'ясування методів консервативною й оперативного лікування. Участь у проведенні спеціальних методів дослідження тематичних хворих. Догляд за хворими після операцій на судинах, накладання еластичного бинта. Участь медичної сестри в перев'язуваннях хворих з гангренами, у випадку облітеруючого захворювання судин.

Практичні навички:

- накладання еластичною бинта на нижні кінцівки;
- визначення прохідності глибоких вен нижніх кінцівок;
- догляд за хворими;
- виявлення пульсації на артеріях нижніх кінцівок.

**Злоякісні пухлини шкіри, м'яких тканин і кісток. Лімфогранулематоз.
Меланома.**

Демонстрація хворих на рак шкіри. Демонстрація хворих на меланому шкіри. Демонстрація передпухлинних захворювань. Особливості застосування медсестринського процесу при пухлинах шкіри.

Правила обстеження хворих, підготовка набору інструментів для цитологічного та гістологічного обстеження лімфатичних вузлів, правила введення хіміопрепаратів хворим на лімфогранулематоз. Психопрофілактика у хворих після хіміотерапії. Особливості застосування медсестринського процесу при пухлинах м'яких тканин і кісток, лімфогранулематозі.

Практичні навички:

- уміти доглядати за хворими на лімфогранулематоз;
- здійснювати медсестринський процес під час догляду за хворими;
- підготовка хворих до операції, догляд у післяопераційний період;
- уміти перев'язувати хворих.
- уміти зібрати набір інструментів для відкритої біопсії лімфатичного вузла;
- догляд за хворими після пункційної біопсії лімфатичного вузла;

4. Програма навчальної дисципліни
«БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ
ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»
(розділ «ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»)

Контроль рівня оволодіння навчальним матеріалом з дисципліни, рівня сформованості ключових та професійних компетенцій здійснюється шляхом вирішення ситуаційних задач

Зразок ситуаційної задачі.

У фізіотерапевтичному відділенні обласної лікарні за добу проводять до 150 процедур. Під час виконання своїх обов'язків (приготування настоїв лікувальних трав для хворих) медична сестра відділення отримала опіки шкіри 1 ступеня.

1. Визначте вид нещасного випадку та основні етапи розслідування нещасного випадку в закладі охорони здоров'я.

2. Наведіть перелік документів, які потрібно заповнити в цьому випадку.

3. Яких заходів слід вжити щодо профілактики нещасних випадків і професійних захворювань, а також травматизму серед медичних працівників?

Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Законодавча та нормативна база України про охорону праці. Основні положення закону України «Про охорону праці». Основні принципи державної політики України в галузі охорони праці; Заходи адміністративної та дисциплінарної відповідальності за порушення законодавства про охорону праці.

Вміти використовувати статті Конституції України, закону «Про охорону праці» та інших законодавчих актів для створення здорових і безпечних умов праці працівників.

Тема 2. Організація охорони праці в медичних закладах

Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієнічних умов праці та виробничого середовища Наказ МОЗ України № 268 від 30.09.1994 р. «Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я» Права й обов'язки працівників служби охорони праці.

Вміти: застосовувати основні форми організації та управління охороною праці медичних працівників, планувати заходи з охорони праці,

формувати культуру безпеки праці; виявляти, оцінювати та зменшувати ризики небезпечних подій; розробляти інструкції з питань охорони праці для медичних працівників; проводити навчання та перевірку знань з охорони праці.

Тема 3. Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці

Зміст і завдання гігієни праці. Фізіологічна класифікація видів трудової діяльності. Характеристика основних класів умов праці.

Вміти визначати клас умов праці.

Тема 4. Професійні шкідливості

Основні професійні шкідливості, що впливають на організм медичних працівників у процесі виконання професійної діяльності. Класифікація праці медичних працівників.

Вміти: аналізувати та оцінювати шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища, що діють на медичних працівників під час виконання ними професійних обов'язків; визначати шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища безпосередньо на робочому місці працівників сфери охорони здоров'я та давати їм гігієнічну оцінку.

Тема 5. Гігієнічна характеристика умов праці та стану здоров'я медичних працівників

Класифікація шкідливих і небезпечних чинників. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу за наказом МОЗ № 248 від 08.04.2014 р. Шкідливі та небезпечні чинники праці медичних працівників різних спеціальностей. Професійні хвороби, що можуть виникати внаслідок негативного впливу шкідливих і небезпечних чинників праці.

Вміти: оцінювати показники важкості, напруженості, шкідливості та небезпечності праці медичних працівників згідно з гігієнічною класифікацією праці; аналізувати й оцінювати шкідливі й небезпечні чинники праці медичних працівників різних спеціальностей; аналізувати й оцінювати зміни в стані здоров'я медичного працівника, зумовлені впливом шкідливих і небезпечних чинників праці; розробляти заходи щодо раціоналізації режиму праці та відпочинку; планувати заходи, спрямовані на дотримання здорового способу життя та особистої гігієни й адекватно впроваджувати їх у практику охорони здоров'я.

Тема 6. Нещасні випадки та аварії в закладах охорони здоров'я, їх розслідування та облік

Законодавча та нормативна бази України з питань розслідування нещасних випадків на виробництві та в побуті. Порядок розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві. Перелік обставин, в умовах яких нещасний випадок визнається таким, що пов'язаний із виробництвом (страховий випадок). Перелік обставин, в умовах яких нещасний випадок не визнається таким, що пов'язаний із виробництвом. Перелік нещасних випадків, що підлягають спеціальному розслідуванню. Порядок створення повідомлення про нещасні випадки та аварії. Органи, заклади та особи, що залучаються до розслідування (склад комісій). Форми та зміст основних документів, що складаються під час розслідування, їх ведення та облік.

Вміти скласти екстрене повідомлення про звернення потерпілого в разі настання нещасного випадку на виробництві.

Тема 7. Гігієна та охорона праці в медичних закладах

Основні принципи й підходи (стратегії) до створення безпеки в закладах охорони здоров'я. Гігієнічні вимоги до проектування та будівництва закладів охорони здоров'я. Вплив шкідливих і небезпечних чинників виробничого середовища, що діють на медичних працівників у структурних підрозділах закладів охорони здоров'я. Заходи та засоби щодо зменшення несприятливої дії виробничих чинників на організм медичного працівника в окремих структурних підрозділах закладів охорони здоров'я.

Вміти: аналізувати й оцінювати можливість негативного впливу шкідливих і небезпечних чинників виробничого середовища, що діють на медичних працівників у структурних підрозділах закладів охорони здоров'я; брати участь у розробленні та узгоджувати плани проведення профілактичних заходів з відповідними планами розвитку територіальних, адміністративних і виробничих одиниць.

Тема 8. Охорона праці в окремих структурних підрозділах закладів охорони здоров'я

Охорона праці медичного персоналу в різних структурних підрозділах в галузі охорони здоров'я. Зв'язок між станом здоров'я медичних працівників в окремих структурних підрозділах закладів охорони здоров'я та впливом небезпечних і шкідливих виробничих чинників. Основні нормативні документи, які регламентують питання охорони праці в структурних

підрозділах закладів охорони здоров'я. Порядок проведення медичних оглядів медичних працівників.

Вміти: оцінити дотримання вимог охорони праці медичного персоналу в різних структурних підрозділах закладів охорони здоров'я; застосовувати заходи й засоби, що забезпечують реалізацію вимог охорони праці медичних працівників персоналу в різних структурних підрозділах закладів охорони здоров'я; обґрунтовувати проведення запобіжних заходів згідно з основами чинного законодавства України.

Тема 9. Небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників

Основи законодавства України в галузі гігієни та охорони праці Санітарно-гігієнічні вимоги до планування, режиму експлуатації та організації санітарно-протиепідемічного режиму закладів охорони здоров'я. Заходи щодо профілактики внутрішньолікарняних інфекцій як складової охорони праці в медицині. Поняття про «виробничу аварію» та екстрене звернення до Центру СНІДу/Інституту інфекційних захворювань. Соціальний і правовий захист людей, інфікованих ВІЛ.

Вміти: використовувати засоби індивідуального захисту для запобігання потраплянню біологічного матеріалу від пацієнта до організму медичного працівника; обґрунтовувати та впроваджувати оздоровчі санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні заходи щодо безпечних умов праці.

Тема 10. Основи виробничої безпеки медичних працівників

Основи виробничої безпеки в закладах охорони здоров'я. Правила безпечної експлуатації електричного обладнання в закладах охорони здоров'я.

Патологічні зміни в організмі, які виникають унаслідок дії електричного струму. Основні засоби й заходи щодо забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Особливості дотримання правил пожежної безпеки в закладах охорони здоров'я.

Вміти: організувати заходи протипожежної та електробезпеки в закладах охорони здоров'я; пояснити наслідки дії електричного струму на організм людини; виконувати правила пожежної безпеки та використовувати первинні засоби пожежогасіння.

Рекомендована література та джерела

Підручники

1. Медсестринство у внутрішній медицині : навч. посіб. / М. Б. Шегедин, І. А. Шуляр, Л. М. Подносова та ін. Київ : Медицина, 2020. 224 с.
2. Стасишин О. С., Іванів Н. Я., Ткачук Г. П. Медсестринство у внутрішній медицині : підручник. 6-те вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 496 с.
3. Практичний посібник з внутрішньої медицини / за ред. Н. В. Пасечко, Н. І. Яреми. Тернопіль : Підручники і посібники, 2019. 432 с.
4. Внутрішні хвороби : у 2 ч. Ч. 1. Розділи 1–8 : підручник / Л. В. Глушко та ін. 2-ге вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2022. 584 с. + 6 с. кол. вкл.
5. Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими / за заг. ред. А. В. Єпішина, С. М. Андрейчина, Б. Г. Бугая. Тернопіль : Укрмедкнига, 2020. 768 с.
6. Мостовий Ю. М. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи. 29-те вид. Вінниця : [б. в.], 2023.
7. Невідкладні стани в клініці внутрішньої медицини : навч. посіб. / І. М. Скрипник, Н. П. Приходько, О. А. Шапошник. Київ : ВСВ «Медицина», 2024. 335 с.
8. Ковальчук Л. М., Кононов О. В., Савка Л. С. та ін. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка : підручник. 4-те вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2018. 600 с.
9. Тарасюк В. С., Титаренко Г. Г., Паламар І. В. та ін. Медсестринство в педіатрії : підручник. 2-ге вид. Київ : Медицина, 2021. 336 с.
10. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб та основами імунопрофілактики : підручник / за ред. С. К. Ткаченко, Р. І. Поцюрка. Київ : Медицина, 2018. 552 с.
11. Педіатрія з курсом інфекційних хвороб : підручник / за ред. Л. В. Беш, В. І. Бельдій, Л. П. Дедишин. 9-те вид., переробл. та допов. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 559 с.
12. Курдюмова Н. О., Поліщук Т. Г. Педіатрія: практичні навички : навч.-метод. посіб. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 328 с.
13. Практичні навички в педіатрії : навч. посіб. / Н. О. Курдюмова, Т. Г. Поліщук, О. А. Пашко та ін. Київ : ВСВ «Медицина», 2018. 296 с.
14. Невідкладні стани в педіатрії : навч. посіб. / за ред. Р. І. Поцюрка. 6-те вид. Київ : Медицина, 2017. 202 с.
15. Усенко О. Ю. Хірургія : підручник. 5-те вид. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 416 с.

16. Кіт О. М., Боб А. О., Жуковський В. С. Хірургія : підручник. 2-ге вид., переробл. і допов. Тернопіль : Укрмедкнига, 2024. 620 с.
17. Кіт О. М., Боб А. О., Коноваленко С. О. Медсестринство в хірургії. Тернопіль : Укрмедкнига, 2018. 624 с.
18. Кіт О. М., Боб А. О., Жуковський В.С. Хірургія: підручник – 2-ге вид. Тернопіль : Укрмедкнига, 2017. 644 с.
19. Ковальчук Л. М. Медсестринство в онкології : підручник. Київ : Медицина, 2018. 512 с.
20. Севідов В. В., Касевич Н. М. Онкологія : підручник. Київ : ВСВ «Медицина», 2015. 232 с.
21. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці : навч. посіб. / О. П. Яворовський та ін. ; за заг. ред. О. П. Яворовського. Київ : ВСВ «Медицина», 2020. 288 с.

Нормативно-правові акти

Конвенції МОП з гігієни і охорони праці.

Конституція України : Основний Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР.

Кодекс законів про працю України : Закон України від 10 груд. 1971 р. № 322-VIII.

Про охорону праці : Закон України від 14 жовт. 1992 р. № 2694-XII.

Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України : Наказ МОЗ України від 30 верес. 1994 р. № 268.

Інформаційні ресурси

Міністерство охорони здоров'я України : офіційний вебсайт. URL: <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/> (дата звернення: 15.12.2024).

Міністерство освіти і науки України : офіційний вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 15.12.2024).

Центр громадського здоров'я МОЗ України : вебсайт. URL: <https://phc.org.ua> (дата звернення: 15.12.2024).

Державний формуляр лікарських засобів : вебсайт. URL: <https://doc.moz.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).

Настанови на засадах доказової медицини (Guidelines) : вебсайт. URL: <https://guidelines.moz.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).

Медсестринство : електрон. наук. журн. URL: <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/nursing> (дата звернення: 15.12.2024).

Всесвітня організація охорони здоров'я : вебсайт. URL: <http://www.who.int/en> (дата звернення: 15.12.2024).

Офіційне інтернет-представництво Президента України : офіц. вебсайт. URL: <http://www.president.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).

Верховна Рада України : офіц. вебсайт. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).

Кабінет Міністрів України : офіц. вебсайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).

Державна служба України з питань праці : офіц. вебсайт. URL: <http://dsp.gov.ua> (дата звернення: 15.12.2024).

Міжнародна організація праці : вебсайт. URL: <http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm> (дата звернення: 15.12.2024)

Критерії оцінювання професійних компетенцій

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
відмінно	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який виконує практичні навички різного ступеня складності (оволодів практичними навичками). Послідовно без помилок виконує хід практичної навички чи надає невідкладну долікарську медичну допомогу. Вміє спілкуватися з пацієнтами, визначає показання та протипоказання до виконання практичних навичок. Використовує всі допоміжні технічні засоби (пробірку, шприц, джут і т.д.); аргументує власну точку зору; володіє спеціальною термінологією; грамотно ілюструє твердження прикладами, результатами спостережень і досліджень; системно, логічно й повно викладає матеріал; не допускає фактичних помилок; володіє культурою мовлення.
добре	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який виконує практичні навички у правильній послідовності, але допускає помилки, які не впливають на кінцевий результат та стан пацієнта, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках. Без грубих помилок надає невідкладну долікарську медичну допомогу. Використовує допоміжні технічні засоби, володіє спеціальною термінологією. Визначені показання, протипоказання до виконання практичних навичок.
задовільно	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який в процесі виконання практичних навичок допускає серйозні помилки, відчуває складнощі у простих випадках (відповідь неповна, допущені неточності, виробив практичні навички в мінімальному обсязі, не сформував

	вмінь), що може призвести до погіршення загального стану хворого. Не визначені показання, протипоказання до виконання практичних навичок.
незадовільно	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який не оволодів програмою (відповідь неправильна, послідовність виконання практичних навичок порушена, допущено суттєві помилки, які можуть негативно вплинути на стан та здоров'я пацієнта, чи призвести до виникнення ускладнення або стати причиною смерті хворого).

Критерії оцінювання ситуаційних задач з охорони праці

<i>Оцінка</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
відмінно	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який розв'язує задачу стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки, у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває навчальний зміст, вміє його застосовувати в практичній ситуації, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.
добре	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією, достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його використовує для розв'язання ситуаційної задачі, але при цьому йому не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаючи окремі неістотні неточності та незначні помилки.
задовільно	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст при розв'язуванні задачі, виявляє елементарні знання окремих положень та законодавчих актів. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
незадовільно	Оцінюється відповідь здобувача освіти, який достатньо не володіє навчальним матеріалом в достатній мірі, фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання, необхідні для розв'язання задачі.